GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe treĭ lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĖ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 34. Sâmbătă, 14 (26) Februariu. 1887.

Brașovŭ, 13 Februariu 1887.

Delegațiunile austro-ungare suntŭ convocate pe ḍiua de 1-a Martie, ér Reichstagulŭ germanŭ pe ḍiua de 3 Martie a. c. Graba acestei conchiămărĭ se motivéză și de-o parte și de alta cu necesitatea de a se încuviința mijlócele bănescĭ pentru a pune respectivele imperii în starea de apĕrare „recerută“.

Conchemarea așa de pripită a Reichstagului germanŭ a produsŭ o stranià impresiune în Germania, unde și așa spiritele suntŭ câtŭ se póte de agitate și neliniștite din causa situațiunei generale amenințătóre. Până peste 8 ḍile, când va avé sĕ se întrunéscă noulŭ parlamentŭ în Berlinŭ, nicĭ alegerile suplementare nu vorŭ fi terminate. Principele Bismarck pare a fi însĕ mulțămitŭ cu maioritatea ce-o are și arde de nerĕbdare de a'șĭ vedé adunatŭ Reichstagulŭ — căcĭ acum se va puté numì Reichstagulŭ lui.

Se constată adecă, că isbênda cancelarului germanŭ la alegerĭ este mai mare decâtŭ se putea admite după primele buletine electorale. Tóte partidele opoșițiunale au suferitŭ perderĭ, în urmă au fostŭ bătuțĭ chiar și socialŭ-democrații în mai multe cercurĭ din regatulŭ Saxoniei.

Principele Bismarck e dér stăpânŭ peste Reichstag. Cumcă acésta nu va aduce nicĭ unŭ bine viitórei desvoltărĭ a parlamentarismului în Germania o sémte fiă-ce omŭ cugetătorŭ și cunoscĕtorŭ de împrejurărĭ. Dér nu cestiunea interióră a Germanilorŭ este care preocupă aḍĭ lumea politică și diplomatică din statele europene, ci o preocupă eventualele urmărĭ, ce le póte avé resultatulŭ alegerilorŭ din urmă asupra situațiunei esterióre.

In Germania tóte s'au concentratŭ acum în mâna unui singurŭ omŭ, dela care, după importanța ce-o are imperiulŭ ce-lŭ conduce, depinde aḍĭ pacea lumei.

Celebrulŭ bărbatŭ de statŭ financiarŭ, senatorulŭ Jules Simon, constatândŭ în ḍiarulŭ „Matin“, că poporulŭ germanŭ ca și celŭ francesŭ doresce în realitate susținerea păcii, ḍice:

„In asemenĭ împrejurărĭ trebue sĕ ne întrebămŭ: Cine póte țĕrì patru milióne de soldațĭ în luptă pe viĕță pe mórte? Cum se póte ca atâțĭ ómenĭ, carĭ suntŭ uniți în voința de a susținé pacea, sĕ fiă dușĭ la peire și la mórte de unŭ singurŭ omŭ și cum s'ar potrivì acésta subjugare cumplită a omenimei cu timpulŭ de ță, când omenimea se laudă, că e stăpână peste destinele sale? Două popóre marĭ, fórte puternice, fórte inteligente și fórte civilisate se vorŭ întreba mâne după alegerĭ: „Ce va face elŭ?“ Aicĭ, o filosofilorŭ, ne-au adusŭ victoriile vóstre și geniulŭ vostru!“

Ei bine, acestŭ unicŭ omŭ pare a se îngrozi însușĭ de consecințele necalculabile ale puterii sale, căcĭ unulŭ din organele sale oficióse, „Post“ din Berlinŭ, se încércă a liniști lumea, ḍicêndŭ că conflictulŭ germano-francesŭ, acum după alegerĭ, nu se mai póte privi ca iminentŭ. Deși — adauge numitulŭ ḍiarŭ — nu suntŭ încă semne sigure că lucrurile se vorŭ întórce spre pace, totușĭ se póte constata că periculŭ nu s'a măritŭ.

Mai susțină foile bismarckiane, că isbênda guvernului germanŭ la alegerĭ a băgatŭ frică în Francesĭ și astfelŭ a delăturatŭ periculŭ unui atacŭ din partea Franciei. In realitate Francia nu se teme, dér se feresce de a provoca și este hotărîtă sĕ nu atace ea mai întâiu.

In ceea ce privesce limbagiulŭ foilorŭ rusescĭ oficióse, carĭ au declaratŭ în timpulŭ din urmă, că Rusia nu-șĭ póte absorbi atențiunea cu cestiunea bulgară, ci trebue sĕ se ocupe mai multŭ de relațiunile dintre Germania și Francia, căcĭ este interesată la susținerea Franciei ca putere mare în interesulŭ echilibrului europénŭ, „Post“ ḍice, că prin aceste declarațiunĭ Rusia ar voi numai sĕ'șĭ acopere retragerea sa în cestiunea bulgară.

Totodată asigură „Post“, că Germania nu se gândesce a viola neutralitatea Belgiei și a Elveției și că nu va începe niciodată unŭ rĕsboiu violândŭ tractatele europene.

Ḍiarele englese, carĭ suntŭ îngrijate de neutralitatea țĕrilorŭ amintite, se ocupă acum și de România. „Daily News“ află din Bucurescĭ că ambasadorulŭ rusescŭ Hitrovo ar fi adresatŭ guvernului românŭ o notă cu întrebarea, că de ce face înarmărĭ așa marĭ. Guvernulŭ românŭ se fi rĕspunsŭ, că într'unŭ timpŭ, când tótă Europa se arméză, trebue sĕ ia mĕsurĭ spre a împedeca ca România sĕ nu devină érășĭ teatru de rĕsboiu; țéra trebue sĕ fiă pusă dér în posițiă de a-șĭ apĕra în casŭ de lipsă neutralitatea cu puterea armelorŭ.

Ḍiarele oficióse din Bucurescĭ desmintŭ faima acésta privitóre la nota rusésca și ea nicĭ nu póte avé altŭ ințelesŭ decâtŭ că lumea se preocupă de viitórea atitudine a României în casulŭ unui eventualŭ conflictŭ europeanŭ.

Așa stau lucrurile adĭ. Ce va aduce diua de mâne este tocmai așa de nesigurŭ, precâtŭ e de nesigură iubirea de pace a principelui Bismarck.

Desbaterea bugetului culteloru și instrucțiunei.

Secretarulŭ de statŭ *Berzeviczy* dice, că îndată ce mijlócele materiale vorŭ permite, se va face mai multŭ și pentru facultatea filosofică. Se vorŭ înființa cu timpulŭ seminarie. Ce privesce veniturile asistenților la facultatea de medicină, la noi se plătesce cu 1 fl. 5 cr. ora, ér în Berlinŭ cu 42 mărcĭ. Ce privesce înființarea unei a treia universitățĭ, negreșitŭ se póte face începutulŭ cu înființarea unei facultățĭ de medicină, der n'ar fi cu cale sĕ ne întorcemŭ la sistemulŭ facultăților în diferite localitățĭ, când Franța a rupt'o cu acestŭ sistemŭ. (Hoitsy îșĭ retrage moțiunea.)

Petru *Dobranszky* vorbesce de neajunsurile dela Politechnic. La 1871 era unŭ decanŭ, care ținé pentru elŭ taxele de esamenŭ, ce se cuveneau profesorilorŭ. Statutulŭ riguroselorŭ era atâtŭ de neumanŭ, încâtŭ a isgonitŭ în massă tinerii în streinătate. Mai nainte erau trei riguróse la unŭ cursŭ de 5 anĭ, acum suntŭ două riguróse la unŭ cursŭ de 4 anĭ. Diplomele ce se dau în Zürich studenților ungurĭ după unŭ cursŭ de 3 și jumĕtate anĭ, nu au aceeașĭ valóre cu diplomele ce le primescŭ Elvețienii. Căcĭ dela Elvețienĭ se mai cere și unŭ esamenŭ de statŭ și o praxă îndelungată, er când li se dau Ungurilorŭ diplomele, li se ḍice: asta-i bună destulŭ pentru Orientŭ. La ocuparea catedrelorŭ au datŭ mĕsura nu atâtŭ calificațiunea, câtŭ alte considerațiunĭ. Au fostŭ profesorĭ, carĭ n'au ținutŭ cursurĭ, și cu tóte astea unŭ profesorŭ a primitŭ 300 fl. adausŭ. Rectorulŭ a nostrificatŭ, contra prescrierei, atestatulŭ de absolvare din Dresda alŭ vĕrului sĕu. Chiriă se plătea lui Nagel pentru localŭ 48.000 fl., pe când se putea găsi cu 30—32,000 fl. (Strigărĭ în stânga estremă: Nagel a fostŭ corteșŭ mare! Ilaritate.) Din grădina politechnicului s'a făcutŭ o vilă pentru rectorŭ. Servitorii institutului, carĭ erau meseriașĭ, au mobilatŭ o vilă în Godolo și au lucratŭ într'o viiă totŭ acolo. Funcționarii politechnicului iau taxe pré marĭ. Intreprinḍĕtorului construirei edificiului i s'a datŭ cauțiunea îndĕrĕtŭ, pe când bârnele erau putrede și întregulŭ alŭ doilea catŭ a trebuitŭ sprijinitŭ. Unŭ profesorŭ de chimiă, care are 6—8 ascultătorĭ, e încungiuratŭ de 5 servitorĭ, unŭ laborantŭ onologicŭ, unŭ servitorŭ de casă și doi servitorĭ de bibliotecă, și prăpădesce enormŭ materialŭ chemicalŭ pe cheltuiala țĕrii. Oratorulŭ cere sĕ se facă o anchetă.

Ministrulŭ *Trefort* ḍice că abusurĭ s'au întêmplatŭ sub ministru de instrucțiune Pauler, prin urmare sĕ le fi arătatŭ atuncĭ. Respinge acusările.

Secr. de statŭ *Berzeviczy* spune, că întreprinḍĕtorulŭ a promisŭ sĕ ia asupră-șĭ o parte din daună. Bârnele au fostŭ putrede înăuntru, dér atuncĭ nu s'a putută constata. Catedra pentru statistică și geografiă comercială s'a desființatŭ, fiindŭ că de anĭ n'a fostŭ nicĭ unŭ ascultătorŭ. Ce privesce profesorulŭ de chimiă, elŭ are două laboratorii și e și bibliotecarŭ, decĭ îi trebue servitorĭ.

Stefanŭ *Rakovszky*, rĕspunḍêndŭ în cestiune personală deputatului Semnecz, laudă francmasoneria, alŭ cărei membru e și care propagă iubirea de ómenĭ.

In ședința dela 18 Februariu luà cuvêntulŭ celŭ dintêiu:

Otto *Herman*, care ḍice că profesorii de agricultură trebue sĕ mérgă în streinătate ca sĕ se cultive. E vorba sĕ se înființeze o scolă superióră agricolă după modelulŭ celei din Viena. Dér e mai bine sĕ se întocmésca secția economică și de sciințele naturale dela politechnică pentru instrucțiunea superióră specială agricolă.

Carol *Nendtvich* ḍice că banii de colegii sĕ nu se împartă deopotrivă între profesorii politechnicului, ci în raportŭ cu colegiele și cu auditorii. Rectorulŭ sĕ se alegă pe rêndŭ dela diferitele facultățĭ, ca sĕ nu se dea preferință numai unei specialitățĭ. Dobranszky a fostŭ înlăturatŭ pe nedreptŭ dela politechnicŭ, deși era unŭ profesorŭ distinsŭ. (Gabriel Ugron: N'avea ascultătorĭ!) Der Szily a avutŭ?

Ministrulŭ *Trefort* dice că lefurile profesorilorŭ nu se potŭ îmbunătăți, nepermițêndŭ nicĭ starea financiară nicĭ orizontulŭ politicŭ ce ni se deschide. Rectoratulŭ póte fi organisatŭ orĭcum, profesorii sĕ-șĭ facă numai datoria. Dobranszki a trebuitŭ sĕ fiă înlăturatŭ, décă nu voiamŭ sĕ provocămŭ încurcăturĭ și scandalurĭ. Și apoi amŭ procedatŭ umanŭ, căcĭ are o bună pensiune.

Secr. de statŭ *Berzeviczy* ḍice, că aḍĭ se ducŭ în strĕinătate mai puținĭ tehnicĭ ca orĭ și când, și se ducŭ numai cei mai slabĭ. Cei ce vinŭ din străinătate se esamineză și numai decă se constată, că corĕspundŭ sistemului de esaminare de aci, li se nostrifică diplomele. Ce privesce împărțirea taxelorŭ de esaminare, jumătate i se cuvine decanului, care presideză astfelŭ de esamine. Profesorulŭ Szily acum are auditorĭ. Diploma nepotului sĕu i-a fostŭ nostrificată după ce s'a supusŭ esamenului cerutŭ. Și apoi elŭ a fostŭ stipendistŭ alŭ statului în strĕinătate.

Ignaz *Helfi* dice că adĭ, când sciințele naturale și industria fabricelorŭ facŭ progrese marĭ, sistemulŭ actualŭ de instrucțiune în scólele medii și reale cresce numai jumĕtățĭ de omenĭ. Adĭ e sistemulŭ uitării. Tinerii uită în gimnasiu ce au învĕțatŭ în scólele elementare. Ministrulŭ s'a plânsŭ în anulŭ trecutŭ, într'o scrisore a sa, asupra „*Febris gymnasialis nervosa et stupida.*“ Sistemulŭ de aḍĭ trebue reformatŭ radicalŭ. Oratorulŭ istorisesce organisarea instrucțiunei în scólele medii din Norvegia, care în curêndŭ va servi ca modelŭ tuturorŭ scólelorŭ din Germania. Scolarii suntŭ prea încărcațĭ, căcĭ sĕ se țină sémă că scolarulŭ afară de orele de scólă trebue sĕ petrécă câteva óre și la masa sa de scrisŭ, și apoi fiecare profesorŭ socotesce obiectulŭ sĕu de celŭ mai puternicŭ. De sănătatea scolarului nu se ține nicĭ o semă. Oratorulŭ aprețiază înalta valóre a culturei germane, der spiritulŭ acesteia stă în celŭ mai mare contrastŭ cu spiritulŭ maghiarŭ. Limbile clasice sĕ nu se elimineze din scólele medii, ci numai sĕ se propună în mai mică mĕsură. Limba grecă sĕ se instrueze facultativŭ, din contră cea germană și francesă sĕ fiă obligătóre deja în cele dintêiu clase și ar fi fórte de doritŭ sĕ se propună și o limbă slavă. Recomandă ministrului sĕ se ocupe cu acéstă cestiune și sĕ arate altădată și activitatea consiliului instrucțiunei. (Aprobărĭ în stânga estremă.) (Va urma).

Mocsary cătră alegĕtorii sĕi.

Publicămŭ aḍĭ în întregulŭ ei scrisórea d-lui Mocsary asupra căreia vomŭ revenì:

Cătră cetățenii alegĕtorĭ ai orașului Halas.

Onorațĭ concetățenĭ! Vĕ este cunoscutŭ fără îndoelă, că partida independentă și dela 1848 în conferința sa ținută în 15 Februarie a. c. a desaprobatŭ

printr'o decisiune acea „direcțiune politică«, ce o urmărescŭ eu în cestiunea naționalităților, pre care am manifestat'o în discursulŭ meu ținutŭ în dietă în ḑiua susŭ amintită; sciți asemenea, că eu în urma acestei decisiunî a partidei am eșitŭ din clubulŭ partidei.

Imî ținŭ de datoriă a anunța acestŭ faptŭ onorațilorŭ mei alegĕtorî la rĕndulŭ meu, ținŭ acesta de necesarŭ cu atâtŭ mai vîrtosŭ, cu câtŭ în decisiunea partidei independente și dela 48 se cuprinde și acea afirmare, că punctulŭ de vedere dela care am pornitŭ în discursulŭ meu dela 15 Februarie „stă în contraḑicere diametrulŭ opuse cu programa și cu nisuințele partidei« Trebue prin urmare sĕ aducŭ lumină asupra acestei afirmărî, pentru ca onorații mei alegĕtorî sĕ se convingă despre aceea: că óre adevĕratŭ este, că deputatulŭ lorŭ a devenitŭ necredinciosŭ programului, pe care l'a mărturisitŭ ca alŭ sĕu, și a promisŭ înaintea d-vóstre că-lŭ va susține.

Eu, onorați concetățenî, în discursulŭ meu din urmă n'am trecutŭ nicî câtŭ unŭ firŭ de pĕrŭ peste părerile ce le-am desvoltatŭ în anulŭ trecutŭ în cestiunea naționalităților, ce le-am esprimatŭ în 1879 încă și mai pronunțatŭ, ce le-am desfășuratŭ înaintea d-vóstre, când m'ațî alesŭ pentru întâia óră, der și după aceea de repețite orî, ce, în puterea convincțiunei mele neschimbate, am mărturisitŭ și am propovĕduitŭ în scrisŭ și prin graiu de 30 de anî încóce. Vederile mele n'au fostŭ secretŭ nicî pentru alegĕtorii mei, nicî pentru partida independentă și dela 48 din dietă. Decă der în cunoscința acestorŭ vederî totdeuna am fostŭ recunoscutŭ ca membru alŭ partidei, ba mai multŭ, am pututŭ fi în timpŭ de ḑece anî președintele și prin urmare representantul partidei: atuncî, — decă nu vremŭ sĕ admitemŭ, că partida de mai 'nainte n'a fostŭ în clarŭ cu postulatele posițiunei sale de partidă — în adevĕrŭ nu se póte privi ca basată și motivată acea afirmare cuprinsă în decisiunea ei desaprobătóre, după care punctulŭ de vedere, dela care am pornitŭ eu în memorata cuvêntare stă în contraḑicere cu programa partidei și încă în contraḑicere diametralŭ opusă.

Nu numai că nu stă în contraḑicere, der este chiar unŭ eflusŭ naturalŭ alŭ acelui programŭ. Partida independentă de câte orî s'a adresatŭ către cetățenî, totdeuna a declaratŭ, că față cu naționalitățile doresce sĕ susțină postulatele echității și ale egalității de dreptŭ; devisa libertății, egalității și a frățietății totdeuna a strălucitŭ lângă „independență" pe stegulŭ desfășuratŭ alŭ partidei; și acésta n'a fostŭ nici-odată și nu póte fi nicî adî vorbă golă, ci pretinde o aplicare practică. Egalitatea de dreptŭ pretinde, ca cetățenii patriei sĕ nu fiă atacațî și sĕ nu fiă împiedecațî în susținerea și desvoltarea limbei și naționalității lorŭ, nicî de statulŭ maghiarŭ, nicî de societatea maghiară, pretinde mai departe, ca acele legî, carî au garantatŭ egalitatea de dreptŭ a naționalităților, în deosebî legea de naționalitate dela 1868, care pórtă titlulŭ în „materiă de egală îndreptățire a naționalităților« atâtŭ în privința literei, câtŭ și în privința spiritului sĕ fiă păzite.

Der, decă este în interesulŭ țĕrei ca maghiarimea sĕ traéscă în bună înțelegere cu celelalte naționalitățî, atuncî mijlocirea acestei bune înțelegerî o pretinde cu deosebire punctulŭ de stare alŭ partidei independente și dela 48. Decă voimŭ sĕ dobendimŭ independență patriei, numai așa o putemŭ face, decă ne va succede a uni în acéstă stăruință pe toți cetățenii patriei. Ișî póte omulŭ închipui acesta, când maghiarimea se pune pe piciorŭ de rĕsboiu cu celelalte naționalitățî? Scimŭ bine, că idea de statŭ unitarŭ austriacă formézá obiectulŭ unorŭ stăruințe continue și acum în anumite cercurî, și scimŭ, cum pentru ajungerea acestui scopŭ au fostŭ folosite în contra nóstră desbinările dintre naționalitățî. Ar fi o amăgire fatală de a spera, că — pitulându-ne sub aripele vulturului austriacŭ — vomŭ pute duce la capĕtŭ maghiarisarea tuturorŭ locuitorilorŭ țĕrei, căcî pe când de o parte acesta nu este decâtŭ alergarea după utopiă nerealisabilă, de altă parte prețulŭ nu ar fi altulŭ decâtŭ sacrificarea independenței patriei nóstre. De a păși de o parte în contra stăruințelorŭ pentru unitatea imperiului, er de altă parte a ne lupta cu naționalitățile din țeră, ar insemna, că amŭ ajunsŭ între două petrii de móră și ne-amŭ espusŭ periculului de a fi de sigurŭ sdrobițî.

Spre a lumina punctulŭ meu de vedere în cestiunea naționalităților și procederea mea din urmă, mî am luatŭ voiă a vĕ înșira aceste pe scurtŭ, fiindŭ silitŭ a mĕ justifica înaintea alegĕtorilorŭ, a mĕ justifica contra acelei nebasate acusărî, ce a îndreptat'o asupra-mî partida independentă. Pe lângă stima nestrămutată ce o am către partidŭ, sunt silitŭ a spune, că nu eu am fostŭ acela, care am venitŭ în contra-ḑicere cu partida, ci memorata decisiune ne dovedesce că chiar și bărbațî stimabilî de principii potŭ sĕ fiă adușî în contra-ḑicere de acelŭ fatalŭ curentŭ, care domnesce acum în patria nóstră față cu naționalitățile.

Imî pare rĕu, că acea relațiune internă, care m'a legatŭ pe mine în cursulŭ atâtorŭ lupte de membrii clubului partidei independente și dela 48, s'a ruptŭ; îmî pare rĕu, că sunt împedecatŭ de a dedica împlinirea muncei mele modeste acelerŭ principii, serviţiului acelei partide, alŭ cureia aderentŭ neschimbatŭ rĕmânŭ, der mai multŭ 'mî pare rĕu, că ceea ce s'a petrecutŭ în sînulŭ partidei va da locŭ acelei periculóse părerî în cercurile naționalităților, că între dreptele lorŭ postulate și între aspirațiunile maghiarimei esistă unŭ conflictŭ ce nu se póte aplana.

Der pe onorații mei alegĕtorî de sigurŭ, că i-a atinsŭ neplăcutŭ, că acela, care-i representă în dietă, a fostŭ obiectulŭ unorŭ atacurî atâtŭ de aspre. Fiă-mî iertatŭ a vorbi și despre acesta câteva cuvinte:

D-lŭ ministru-președinte Tisza Kalman, rĕspunḑendŭ la discursulŭ meu, a ḑisŭ, că mĕ compătimesce pentru că am devenitŭ profetulŭ acelora, carî urăscŭ rassa maghiară și statulŭ maghiarŭ, mĕ compătimesce, pentru că pe stegulŭ a celorŭ ultraiștî, carî suntŭ dușmanii statului maghiarŭ, va fi scrisŭ numele meu.

Ei bine, decă ministru președinte s'a interesatŭ de aceea, că ce rĕsunetŭ au produsŭ anulŭ trecutŭ declarațiunile mele, cu atențiune puținŭ mai mare, ar fi pututŭ sĕ constate dintr'ênsulŭ unŭ punctŭ fórte multŭ cumpănitorŭ. Eu totdeuna ḑicŭ, că de instituțiunî federalistice nicî vorbă nu póte fi, că supremația maghiarimei nu se póte trage la îndoélă și legea de naționalitate dela 1868 o privescŭ ca basă, pe care putemŭ încăpea unii cu alții bine. Și acei estremî, carî, după ministrulŭ-președinte, urăscŭ rassa maghiară și statulŭ maghiarŭ carî suntŭ inimicii acestuia, nu rĕspundŭ că: mulțămimŭ de asemenea amiciţiă, nouĕ ne trebue mai multŭ, ne trebue altceva, — ci cu bucuriă o spunŭ, că gata este pacea pe acéstă basă; sĕ 'nțelege numai așa, ca legea sĕ fiă respectată.

Etă der, că acesta dovedesce, că se póte vorbi și cu acei estremî, că acele nisuințe distrugĕtóre de statŭ și dușmane statului nu suntŭ alta, decâtŭ chimeră, și primulu-ministru numai de aceea le amintesce necurmatŭ, ca sĕ aibă prilegiu a se gera, că ține în freu pe dușmanii patriei. De altmintrelea d. ministru-președinte, decă s'a ocupatŭ cu lucrurî, póte sĕ scie fórte bine, că nu numai așa numiții estremî au primitŭ cu bucuriă declarațiunile mele, der au făcut'o acésta tóte păturile naționalităților fără deosebire; ómenî a cărorŭ lealitate față cu statulŭ maghiarŭ este mai pe susŭ de orî ce îndoélă, pentru că fiă-căruia i-a căḑutŭ bine a auḑi cuvêntulŭ echității și alŭ dreptății din gura unui maghiarŭ. *Căci dóră ministrulŭ-președinte până în timpurile cele mai nouĕ n'a sciutŭ sĕ vorbéscă altfelŭ despre naționalitățî, decâtŭ numai ca despre nisce dușmanî ai patriei.* De aceea, decă este aicî cineva de compătimitŭ, atuncî este de compătimitŭ numai Ungaria, pentru-că are unŭ ministru atotŭ-putemicŭ, care nu e capapilŭ a se ocupa seriosŭ cu una din cele mai grave cestiunî, ce interesézá națiunea, care nu se sfiesce a vesti lumei, că jumĕtate din locuitorii acestei țĕrî suntŭ dușmanii statului.

Câtŭ pentru persóna mea, care am fostŭ hărțuitŭ de o parte a pressei, în contra acesta n'am modŭ de a mĕ apĕra. E dureroșŭ, că ómenii pressei libere respectă așa de puținŭ libertatea părerilorŭ. De acésta însĕ nu se póte înspăimânta unŭ bărbatŭ cu chiămare publică. Convicțiunea tare cuprinde în sine simțulŭ acelei datorii, după care omulŭ sĕ mărturiséscă și sĕ nisuiéscă a realisa totŭ ceea ce crede, că este bunŭ. Și nu m'a pututŭ reține nicî puțina mea sciință, pentru că dreptatea spusă cu voce tare ișî face drumŭ cu propria sa putere. Scopulŭ mî-a fostŭ, sĕ facŭ pe compatrioții mei sĕ se ocupe și sĕ se gândéscă seriosŭ asupra cestiunei naționalităților, sĕ se gândéscă, décă bună este acea direcțiune de care se conducŭ aḑî ideile ómenilorŭ într'o cestiune de viéță.

Intru câtŭ am speratŭ a ajunge acestŭ scopŭ, nu mî-a fostŭ iertatŭ a mĕ retrage dinaintea acelei neplăcerî, ce mî-am causat'o mie și eventualŭ onorațilorŭ mei alegĕtorî. Cu stimă patriotică

Budapesta, 20 Februariu 1887

Alŭ D-vostrĕ concetățénŭ

Ludovicŭ Mocsary.
deputatŭ dietalŭ.

SCIRILE ḐILEI.

Sub titlulŭ *România irredentă* anunță ḑiarele din Peșta: Pe temeiulŭ decisiuneî luate de judele de instrucțiune în afacerî de pressă, ministrulŭ de interne încă la inceputulŭ anului trecutŭ a ordonatŭ confiscarea broșurei „Martirii Libertății" dela 1784 de Dr. I. C. Drăgescu, apărută în tipografia „Gazetei Sătenului" 1884, și proclamațiunea rĕsvrĕtitóre întitulată »Românilorŭ", datată Bucurescî 18 Augustŭ 1885 și subscrisă: comitetulŭ de inițiativă alŭ Irredentei Române. Cu provocare la acéstă ordinațiune, ministrulŭ de interne a datŭ acum o nouă ordinațiune, în care ordonă autorităților administrative, că decă cercetările lorŭ în acéstă afacere au avutŭ resultatŭ și au confiscatŭ esemplare singuratice din numitele tipăriturî, aceste esemplare sĕ le trămită neamânatŭ la ministeriulŭ de interne pe lângă comitivă, er celŭ multŭ în 15 ḑile sĕ raporteze despre starea lucrului.

—x—

In comisiunea administrativă a comitatului *Hunedóra* a raportatŭ inspectorulŭ școlarŭ, că pe viitorŭ din considerațiunî financiare nu se vorŭ mai spori nicî școlele comunale, nicî școlele de statŭ. Pentru anulŭ școlarŭ curentŭ nu 'șî-au primitŭ subvențiunile lorŭ nicî școlele comunale, nicî cele de statŭ.

—x—

Conscrierea tinerilorŭ de 19 anî obligațî la glote a inceputŭ deja în tótă țera. La posturî de oficerî la glote nu potŭ reflecta aceștia și de aceea nu li se vorŭ lua în considerare petițiunile.

—x—

Medicii militarî în reservă și acei elevî dela medicină, carî au servitŭ în armată ca voluntarî pe unŭ anŭ, au fostŭ deja incunosciințațî de comandele lorŭ militare, în ce spitale militare au sĕ se anunțe la serviciu în casŭ de mobilisare.

—x—

Ni se scrie, că *școla confesională* din *Mărgău* e închisă pe timpŭ nehotărîtŭ din causa bólei egiptene de ochî *trachoma.*

Manifestațiunile grănițerilorŭ.

(Urmarea subscrierilorŭ la adressa de aderare și recunoscință către d-nii Dănilă Lica și Gavrilă Manu.)

Dumitru Toaderŭ Bodiu, Leonŭ George Dumitrianu, Burduhosŭ, Nicolai Echimŭ Bodiu, Dumitru Vasile Burduhosŭ, Grigore Mihalca, Stefanŭ Bosbiciu, Ioanŭ Bosbiciu lui Filipŭ, Dumitru Nicolae Bosbiciu, Simionŭ Bosbiciu, Ionŭ Gafia Bosbiciu, Iosefŭ Buta a Varvari, Loginŭ Mureșianu, Costanu Busila, Ciforŭ Olarițî, Vasile Seni seniorŭ, Ioanŭ Pavelŭ Bosbiciu, Dumitru Pavelŭ Bos-

FOILETONU.

Dascălulŭ Sandu.

(Tipŭ pedagogicŭ.)

Nu cetise pe Dittes și despre Rousseau nicî nu auḑise.

Cu tóte acestea dascălulŭ Sandu era bunŭ învĕțătorŭ și mulțî băețî procopsițî au eșitŭ din mâna lui.

Nicî nu-i sta rĕu când se lăuda, că cutare domnŭ a învĕțatŭ la elŭ, că cutare advocatŭ a eșitŭ de sub varga lui, că celălaltŭ, care s'a făcutŭ protopopŭ, totă procopsela a luat'o dela elŭ.

Astăḑi nu se mai laudă, căcî bietulŭ a muritŭ.

Bine că a muritŭ, căcî sĕrmanulŭ póte șî-ar fi amărîtŭ ḑilele, când ar fi statŭ de vorbă cu vr'unŭ „dascălŭ modernŭ," carele, departe de a conduce băeții pe căile pe care i-a condusŭ Sandu, speriă cu vorba, și-țî istorisesce numai despre Dittes, despre Rousseau, despre Disterweg, despre Helvetius și despre »orbis pictus« alŭ lui Komenski. — Incolo... sănătate.

Era însuratŭ Sandu și ave mulțî copii.

Nu erau tocmai mulțî, căcî n'avea decâtŭ patru, cu tóte acestea erau destui pentru unŭ dascălŭ sĕracŭ, care ișî încassa leafa când putea seu, spunendŭ dreptŭ, când putea satulŭ sĕ i-o dea.

Bea câte puținŭ bietulŭ Sandu, și pentru aceea avea nume rĕu.

Era o nedreptate.

Bea și popa, bea și judele, bea și cealaltă lume, cu tote acestea satulŭ ilŭ ocăra, deși mai desŭ erau chefuițî judele și popa decâtŭ Sandu.

Dér sciți cum se întêmplă în lume; când omulŭ e săracŭ, e vai de capulŭ lui și orî câtŭ de puținŭ ar bea, totă lumea ilŭ ia la ocară, pe când fruntașilorŭ satului nimenea nu cuteză a le ḑice ceva.

»Elŭ este dascălŭ, sĕ nu bea,« grăia judele, și totŭ astfelŭ grăia și popa și satulŭ întregŭ. „Sĕ mérgă cu esemplu bunŭ, ca nu cumva băeții nostri sĕ iasă toțî bețivî," ḑicea satulŭ, cu tóte acestea câțî băețî au eșitŭ din mâna lui, nicî unulŭ nu s'a alesŭ cu darulŭ beției.

Este curiosŭ lucru crescerea copiilorŭ. Ar crede cineva, că din nisce părințî bunî și moralî, décă mergŭ la o scólă bună, trebue sĕ iasă copii totŭ așa de bunî ca și părinții lorŭ. O, decă ar fi astfelŭ! Din contră vedemŭ adesea, ba forte adesea că multe din câte stau prin cărțî suntŭ adevĕratŭ numai nisce teorii, fără a se putea aplica la omŭ, așa cum l'a lăsatŭ Dumneḑeu.

Suntŭ casurî... nu ḑicŭ nicî eu... der acelea.... nu suntŭ la dascălii noștri.

Lucrulŭ acesta, adecă ce ḑicea satu de dascălulŭ Sandu, nu l'am amintitŭ ca sĕ aducŭ vre-o umbră asupra lui; nu, Dómne feresce, și decă cineva l'ar înțelege pe dosŭ, așŭ fi pururea neîmpăcatŭ, că m'am hotărîtŭ sĕ scriu câte ceva din dăscălia lui Sandu, care și mie mî-a fostŭ dascălŭ.

Acasă trăia și elŭ cu nĕcazurile lui. Der aceste lucrurî le dau uitării și eu mĕ voiu ține strictŭ de partea aceea a lui Sandu, care 'lŭ făcea sĕ fiă dascălulŭ satului.

'Mî place sĕ-mî aducŭ aminte de elŭ. Nu sciu de ce-mî place: pentru că mî-a fostŭ și mie dascălŭ, séu pentru că nu cunoscea numele prĕ multorŭ pedagogî marî. Orî ce ar fi fostŭ, e de puțină importanță; este însĕ bine ca din când în când sĕ ridicămŭ vĕlulŭ trecutului și sĕ lăsămŭ sĕ apară câte unŭ tipŭ din vechii noștri pedagogî.

Nicîodată nu m'am simțitŭ atâtŭ de fericitŭ ca atuncî, când eram în classa ânteia la dascălulŭ Sandu, când învĕțamŭ cu fetele la unŭ locŭ dintr'unŭ abecedarŭ cu litere cirile, din catechismulŭ micŭ și în cele din urmă din gura dascălului. Nu pentru că învĕțamŭ cu fetele la unŭ locŭ, simțiamŭ fericirea, ci pentru că atuncî nu sciamŭ altceva decâtŭ sĕ mergŭ la scólă, sĕ ascultŭ ceea ce 'mî spunea dascălulŭ, sĕ mĕ 'ntorcŭ acasă la mama, și sĕ'i spunŭ și ei, ce am învĕțatŭ la scólă.

Atâta aveam atuncî și atâta era de ajunsŭ ca sĕ fiu fericitŭ.

'Mî aducŭ aminte cum am învĕțatŭ socotéla la dascălulŭ Sandu, și 'i sunt recunoscĕtorŭ, că elŭ mî-a deschisŭ la începutŭ capulŭ, de a pututŭ încăpea în elŭ atâta, câtŭ am învĕțatŭ după aceea.

Dascălulŭ Sandu nî-a pusŭ pe fiecare, sĕ aducemŭ la scólă câte 10 bețigașe dela mătură, pe care trebuia

biciu, Iónŭ Burduhos Coltan, Seni Toaderŭ a lui Grigore, Stefanŭ Anton Oniga, Ciforŭ Cochârla, Dumitru Oniga, Iónŭ Vartolomei Bohai, Vasele Bohai, Andreiu Mureşianu, Vasile Mureşianu, Vartolomei Mureşianu, Danile Sangeorzanŭ, Iónŭ Moisa Bosbiciu, Grigore Bosbiciu, Vasile Bosbiciu, George Bosbiciu, Gavrile Badiţia, Vasile Bădiţia, Ionŭ Badiţia, Dumitru Bădiţia, Manoile Rocano, Stefanŭ Ani, Nicolaie Davidŭ Ani, Vasile Ani, Iconu Burduhosŭ, Pavelŭ Linulŭ, Tanase Grivase, Stefanŭ Guşia, Grigore Guşia, Iónŭ Ani, Grigore Ani, Calamentŭ Mihalca, Burduhosŭ George lui Vasile, Stefanŭ Aculŭ, Toaderŭ Bodiu vantes., Vasile Bodiu, Simionŭ Linulŭ, Tanase Linulŭ, Toaderŭ Linulŭ, Ilisie Linulŭ, Toaderŭ Eremie, Tóderŭ Popŭ a popeniloră, Pantilimonŭ Jujanŭ, Ionŭ Spiridonŭ Jujanŭ, Teodorŭ Leni, Stefanŭ Ionŭ Seni, Maftei Ilovanŭ, Stefanŭ Bohai, Toaderŭ Moldovanŭ, Stefanŭ Moldovanŭ, Vasile Tirlişanu, Ionu Tanase Doboca, Mihaile Sangeorzanŭ, Ionică Singeorzanŭ, G. Grigore Sangeorzanŭ, Vasile Sangeorzanŭ, Dumitru Popŭ alui Ionŭ, Stefanŭ Popŭ alui Ionŭ, (prin Iacobŭ Ţĕranŭ, cantorŭ şi croitorŭ). George Popŭ alui Ionŭ, Dumitru Buzilă a Tomei, Manoile Doce, Stefanŭ Băieşŭ alui Ionică, Dumitru Băieşŭ, Vasile Băieşĭ, Ioanŭ Rebrianŭ, Ciforŭ Cârculŭ, Alesca Cârculŭ, Dumitru Băieşŭ lui George, Petre Recanŭ, George Doce, Toaderŭ Doce, Grainŭ Moldovanŭ, Grigore Roşĭ Găţiulŭ, Pantilimonŭ Bohoi, Toaderŭ Morariu, Sidorŭ Burduhosŭ, Petre Hader, Ciforŭ Ciuta, Iacobŭ Ciuta surdulŭ, Iesefaculŭ alui Ilie, Stefanŭ Sirbulŭ, Trifonŭ Sirbulŭ, Mihaile Sirbulŭ, Nicolae Rotariu, Ilie Buta, Antonŭ Ilovanŭ, Ionŭ Crimulŭ lui Iacobŭ, Ciforŭ Tupcilŭ, Stefanŭ Buzila, Ioanŭ Górţie, Ciforŭ Górţie, Petre Górţie, Ionŭ Botica, Ionŭ Ilovanŭ alui Grigore, Pavelŭ Ilovanŭ, Andreiu Irimie.

Calea ferată Zĕrnescĭ-Braşovŭ—Sepsi-Sân-Georgĭ.

In şedinţa comisiunei administrative a comitatului Braşovŭ, ţinută în sĕptĕmâna trecută, primulŭ ingineră alŭ comitatului, Carol Gärtner, a comunicatŭ că s'au primitŭ trei petiţiunĭ pentru a se concede construirea căii ferate vicinale Zĕrnescĭ-Braşovŭ—Sepsi-Sân-Georgĭ.

Dintre aceste trei petiţiunĭ oferă cele mai marĭ avantage aceea a contelui Nemes Janos, care vrea sĕ construiască calea dela S. St. Georgĭ prin Chichişŭ, Prejmerŭ, Tărlungenĭ, Satulungŭ, Dĕrste, Nou până în oraşulŭ Braşovŭ, de aci prin Braşovulŭ vechiu până la o gară ce ar fi sĕ se construiască la Bartolomeu şi de aci mai departe prin Cârstianŭ şi Rĕsnovŭ la Zernescĭ, cu o cale laterală la Vulcanŭ. Linia s'ar lega la Bartolomeu şi la Dĕrste cu calea statului şi s'ar construi dela Braşovŭ până la Dĕrste ca tramvaiu cu vaporŭ, dér peste totŭ cu cale normală. Calea sĕ se construiască mai departe dela S. St. Georgĭ până la K. Oşorheiu, eventualŭ până la pasulŭ Oituzŭ. Cheltuelile acestei căi ferate, întru câtŭ ea zace în comitatulŭ Braşovŭ, suntŭ pentru 48 chilometri à 24,000 fl. cu totulŭ 1.152,000 fl. Petiţionarulŭ cere, ca $^{2}/_{5}$ din cheltuelĭ, aşadĕră 460,800 fl. sĕ se dea de cei interesaţĭ, ér 150,000 fl. de comitatulŭ Braşovŭ.

Comisiunea, însărcinată cu esaminarea proiecteloră celorŭ trei, a găsitŭ că proiectulŭ contelui Nemes mijlocesce comunicaţiunea în întregŭ comitatulŭ şi o concentrézâ în Braşovŭ. Suma de 150,000 fl. cerută dela comitatŭ este moderată, se póte aduna din fondulŭ facerei drumuriloră şi după 12—15 anĭ suma ce o dau comunele pentru întreţinerea şoseleloră comitatului se va reduce la 37%. Comisiunea a propusŭ primirea proiectului şi alegerea unei comisiunĭ de 9 din adunarea generală, pentru ca sĕ stabilescă condiţiunile mai de aprópe, sĕ încheiă contractulŭ şi sĕ îngrijéscă de procurarea baniloră.

Ultime sciri

Se scrie din *Belgrad*, la 23 Februarie, că noua organisare a armatei prevede trei rĕndurĭ de chemare; celŭ dintâiu prevede 90,000 ómenĭ, alŭ doilea 60,000, cu 30,000 reservă; ţifra la care se va urca chiămarea a treia nu s'a fixatŭ până acum, se scie însĕ că va numĕra 60 batalióne fără cavalerie, nicĭ artilerie. Rĕndulŭ ântêiu va fi armatŭ cu puşcĭ Mauser, celelalte douĕ cu puşcĭ Peabody. Cavaleria are carabine cu repetiţie. Artileria cuprinde 65 baterii compuse fie-care de 6 tunurĭ Bange şi de şése trăsurĭ cu muniţiunĭ.

—x—

Se scrie din Petersburg, la 23 Februarie, că generalulŭ Gurko, guvernatorulŭ militarŭ alŭ Varşoviei, a sositŭ acolo.

—x—

Studenţii românĭ transilvănenĭ din România, carĭ suntŭ încă supuşĭ austro-ungarĭ, vorŭ fi chemaţĭ la armată în Austro-Ungaria. Consulatulŭ austriacŭ a şi luatŭ disposiţii pentru acésta, spunŭ diarele din Bucurescĭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

VIENA, 25 Februarie. — *Camera deputaţiloră a votatŭ unanimŭ creditulŭ de* 12 *milióne pentru înarmare.*

CONSTANTINOPOLŬ, 25 Februarie. — Pórta a trimisŭ pe Riza-beiu la Sofia ca sĕ continue tractările cu regenţa.

SAN-REMO, 25 Februarie. — La Bojardo s'a dĕrîmatŭ biserica îmormêntândŭ sub ruinile ei 300 de ómenĭ.

DIVERSE.

Spionŭ muscălescŭ în Clujiu. (?) — La 12 Februariu s'a petrecutŭ în Clujiu o întêmplare fórte curiósă. Colectorulŭ de dare din opidulŭ Cojocna fu trămisŭ în afacerĭ oficiale la inspectorulŭ de dare din Clujiu. Calea nu fu tocmai lungă, pentrucă Cojocna este aprópe de Clujiu şi colectorulŭ îşĭ făcŭ călĕtoria cu trenulŭ, avêndŭ de cugetŭ ca pe séră sĕ se întórcă acasă. Se póte însĕ, că numĕrósele restanţe de dare au încurcatŭ prea tare lucrurile, căcĭ colectorulŭ nu putŭ scăpa dela inspectoratŭ până ce rĕmase de trenŭ. Pentru a se putea reîntórce nu-ĭ rĕmase alta decâtŭ sĕ-şĭ i a o birjă. Se îmbrăcă dér de iérnă, îşĭ trase în picióre nisce cisme marĭ, pe capŭ îşĭ puse o căciulă sdravĕnă de mielŭ, trupulŭ şi-lŭ învĕli într'unŭ sumanŭ de pănură şi apoi, punêndu-şĭ subţióră pachetulŭ cu cele cumpĕrate, merse repede la trăsură. Nicĭ nu apucase sĕ se aşedie bine în trăsură şi se pomenesce, că cineva ilŭ înhaţă dele spate cu cuvintele: In numele legei te provocŭ sĕ vii după mine! — Unde? — întrebă colectorulŭ surprinsŭ. — La căpitănatŭ. — Pentru ce? — Pentrucă eştĭ suspectŭ, rĕspunse poliţistulŭ. Inzadarŭ colectorulŭ încercă sĕ scape, căcĭ trebui sĕ-şĭ ia pachetulŭ de subţióră şi sĕ mérgă după András. Spera însĕ, că baremŭ acolo, unde ilŭ va duce acestŭ poliţistŭ, va afla nisce ómenĭ mai isteţĭ, cu carĭ sĕ se pótă înţelege, dér s'a înşelatŭ fórte. Nu se scie anumitŭ, décă a fostŭ însuşĭ căpitanulŭ orĭ altŭ oficialŭ dela căpitănatŭ, care păşi înaintea colectorului şi ilŭ întrebă: Unde călĕtorescĭ? — „Spre casă. — De unde eştĭ? — Din Cojocna. — Pentru ce ai venitŭ la Clujiu? — Pentrucă am avutŭ trébă. — Subţióră ce ai? — Unŭ pachetŭ cu mai multe mărunţişurĭ. ce mi-le-am cumpĕratŭ. — Dă-lŭ încóce! Colectorulŭ îi întinde pachetulŭ, ér oficialulŭ desfăcêndu-lŭ află în elŭ între altele şi nisce ţigărĭ de Britania. — Aha! — îşĭ dise oficialulŭ — Astfelŭ de ómenĭ nu obicĭnuescŭ a fuma ţigărĭ de Britania, ér cine fuméză ţigărĭ de Britania nu âmblă în astfelŭ de haine. András. — se adresă cătră poliţistŭ — ia paserea acésta şi du-o la Nr. 24! — Bietulŭ colectorŭ, vĕdêndŭ că nu e glumă, se înspăimêntă grozavŭ. In acelŭ momentŭ însĕ mai nimerĭ în casă unŭ oficialŭ, care află de bine sĕ-i pună încă câteva întrebărĭ cu privire la ţigările de Britania. — Pentru d-ta ai cumpăratŭ ţigările acestea? — întrebă alŭ doilea oficialŭ. Colectorulŭ înfricoşatŭ de temniţă şi neputêndu-şĭ închipui motivulŭ pentru care este luatŭ la dare de sémă, începŭ a spune, că ţigările nu suntŭ de furatŭ, ci le-a cumpĕratŭ pentru primarulŭ dela ei, care anume l'a rugatŭ sĕ i-le cumpere, fiindŭ că scia, că are sĕ vină la Clujiu. — Şi ce ocupaţiune ai d-ta în Cojocna? întrebă alŭ doilea oficialŭ. — Sunt colectorŭ de dare. — Cu ce-mĭ poţĭ documenta acésta? — Cu protocolulŭ de dare, pe care însĕ l'am lăsatŭ la neguţătorulŭ N. N. — Oficialulŭ porunci apoi lui András sĕ-lŭ ducă pe colectorŭ la disulŭ neguţătorŭ, pentru ca sĕ-i aducă protocolulŭ. După ce ilŭ aduse, oficialulŭ convingêndu-se despre nevinovăţia colectorului, îi dise: Acum poţĭ merge, dér décă vei vrea sĕ călĕtorescĭ şi de altădată cu birja, trebue sĕ îmbracĭ alte haine! 'I mai dise apoi unŭ „mehet“ şi bietulŭ colectorŭ luându-şĭ pachetulŭ subţióră se duse, aruncândŭ încă o crâncenă privire de adio asupra numĕrului 24. Aşa ne enaréză „Ellenzek“ acéstă spaimă „patriotică“ de spionĭ muscălescĭ.

Pe marginea unui vaporŭ de emigranţĭ. — Se petrecŭ de curêndŭ în Swinemünde urmĕtórea scenă de mare insemnătate: Femea unui lucrătorŭ fugise c'unŭ amantŭ mai preferatŭ şi se hotărî cu elŭ sĕ trécă amêndoi în lumea nouă, pentru a-şĭ întemeia acolo o esistenţă mai bună, precum o găsiseră aci. Ambii aşteptau cu nerăbdare plecarea, care era decisă pe órele 12 din nópte, când étă că apare cu vre-o câteva óre mai nainte adevĕratulŭ soţŭ, cerêndŭ cu energiă reîntórcerea ĭjumătăţii sale. Mare zăpăcélă şi consternare. Urmară tratăr încóce şi încolo. Soţulŭ însĕ nu voia nicidecum la începutŭ a renunţa la dreptulŭ sĕu. Chiar asigurarea nevestei sale, că ilŭ iubesce pe „Henric“ cu multŭ mai multŭ, ca pe dênsulŭ, nu-lŭ putŭ îndupleca sĕ renunţe. Amantulŭ în spaima sa înaintă pe câmpulŭ luptei cu *nervus rerum*, căruia toţĭ i se închină. La apariţiunea pe scenă a baniloră deveni soţulŭ legitimŭ ceva mai blândŭ. Unŭ pătrarŭ de oră încă şi învoiala se făcŭ pentru 15 mărcĭ. Prima fluerătură a locomobilei anunţă plecarea, o ultimă sărutare pe buzele iubitórei soţie, o amicabilă strîngere de mână a darnicului amantŭ, unŭ adio de-o parte şi de alta şi care abia se pune încetŭ în mişcare.. La malŭ sta iubitorulŭ soţŭ ţinêndŭ în mână cele 15 mărcĭ pe care le făcea sĕ zăngănéscă.

☛ *Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în totungeria lui I. GROSS, şi în libräria d-lui Nicolae I. Ciurcu.*

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

---

sĕ le tăiămŭ scurtŭ şi sĕ le legămŭ cu aţă. Aşa făceamŭ, şi le tăiamŭ beţigaşele cu cea mai perfectă îngrijire, şi le legamŭ aşa cum ne poruncise. Odată mi-am tăiatŭ puţinŭ unŭ degetŭ dela stânga, şi şi astădĭ se mai cunósce semnulŭ, dér îmi face fórte mare plăcere când vĕdŭ acestŭ semnŭ, căcĭ de câteorĭ ilŭ vĕdŭ mi-aducŭ aminte de timpulŭ celŭ fericitŭ alŭ copilăriei.

„Aşa se învéţă socotélă« (pe atuncĭ nu esista *computŭ*), ne dicea apăsatŭ dascălulŭ Sandu, şi noi credémŭ acésta şi nicĭ că ne puteamŭ închipui, că ar fi în stare cineva sĕ înveţe altmintrelea socotéla.

Dascălulŭ Sandu venea regulatŭ la scólă.

Par'că-lŭ vĕdŭ. Inaltŭ, uscăţivŭ, numai cu mustăţĭ, îmbrăcatŭ românesce (căcĭ nu cunoscea portulŭ pedagogilorŭ marĭ), cu ochelarĭ rotundĭ pe nasulŭ sĕu adusŭ, ochelarĭ, carĭ numai într'o parte aveau cu ce sĕ se sprijinéscă după ureche, căcĭ în cealaltă parte erau legaţĭ cu sfóră, ceea ce'lŭ făcea pe Sandu ca adeseorĭ sĕ sprijinéscă ochelarii cu mâna propriă.

Unŭ actŭ contra pedagogiei, ar putea dice cineva, deórece la diferite lucrurĭ unde'i trebuiau dascălului amêndouĕ mânile, nu era cu putinţă sĕ le întrebuinţeze pe amêndouĕ, deórece i-ar fi cădutŭ ochelarii.

Sandu însĕ era omŭ cu minte şi a depărtatŭ acestŭ inconvenientŭ pedagogicŭ.

Par'că-lŭ vĕdŭ cum ne punea întrebarea, şi se uita la noi cu bucuriă, şi cum după aceea se încrunta puţinŭ, în semnŭ că adecă noi numai prin muncă şi obosélă putemŭ sĕ ajungemŭ vr'odată la măestria lui.

»Câte beţigaşe suntŭ legate aicĭ?“ întreba pe nasŭ dascălulŭ Sandu, despreţuindŭ sentinţa pedagogică, că nasulŭ are altă destinaţiă, şi nu i s'a datŭ omului pentru graiu.

Aci trebue sĕ mĕ oprescŭ.

Acum, ca mare, potŭ judeca, ce netactŭ pedagogicŭ avea Sandu, când cetea din abecedarulŭ nostru frasa următóre: „Cu na-sulŭ mi-ro-simŭ“, şi când dicea acestea elŭ le dicea pe nasŭ

Cu tóte acestea, spunŭ dreptŭ, că din causa acestui defectŭ n'am observatŭ vre-o influinţă nefavorabilă, nicĭ la mine, nicĭ la colegii mei de atuncĭ.

Dér sĕ continuămu cu socotélă.

„Câte beţigaşe suntŭ legate aci?“ întreba elŭ pe vr'unulŭ, ér băiatulŭ îi rĕspundea: „dece“, şi după ce rĕspundea astfelŭ, tremura totŭ de frică, că ar fi greşitŭ.

»Bagă de sémă!« dicea dascălulŭ şi după ce se uita o bucată de vreme la copilŭ, îi punea repede în trebarea:

»Din ce'sŭ făcute aceste beţe?«

„Din nuele dela mătură“, rĕspundea băetulŭ, şi când rĕspundea astfelŭ, începea sĕ plângă, căcĭ scia că dascălulŭ înţelege prin acéstă întrebare, că décă va greşi nuelele de mătură, are sĕ guste şi pe ea.

»Bagă de sémă!« repeta neica Sandu, şi se uita pe sub ochelarii sĕi rotundĭ.

Copilulŭ o scrintea de frică şi plângea, cu tóte acestea dascălulŭ Sandu nu'lŭ bătea, ci 'lŭ punea sĕ sărute nuiaua ce o avea de obiceiu pe masă, singurulŭ „principiu« pedagogicŭ despre care vorbea de multe orĭ.

Plângêndŭ o sĕrutamŭ orĭ şi care şi par'că ne durea, mai rĕu ca când ne-ar fi scărpinatŭ spatele cu ea.

»Vedĭ Ivane“, dicea apoi băĕtului, care a sĕrutatŭ nuiaua, „tu n'ai greşitŭ, deră când dicĭ odată o vorbă, şi eştĭ sigurŭ de ea, apoi atuncĭ la acea vorbă sĕ rĕmâi, şi aşa sĕ facĭ în tótă viéţa ta. — Dér én spune-mĭ, aveţĭ voi acasă brânză, ouĕ, cascávale..., spune, dragă Ivane?“ întreba la urmă Sandu.

»Avemŭ, neică Sandule!« rĕspundea băetulŭ, căcĭ pe atuncĭ nu era cunoscută încă noţiunea de domnŭ, şi, cum am spusŭ, Sandu era îmbrăcatŭ încă românesce.

„Bine băete, vedĭ aşa, tu eştĭ de trébă. En spune'mĭ, ce am învĕţatŭ noi în scólă despre celŭ ce are?“

„Celŭ ce are, sĕ dea şi celui ce n'are“, rĕspundea cu curagiu Ivan, şi a doua dĭ, când venea la scólă, punea pe masa dascălului o strachină cu brânză şi cu caşcavalŭ.

Dascălulŭ Sandu lua aceste darurĭ, şi nu se ruşina sĕ le ia în faţa băeţilorŭ. »Ei sĕ înveţe“, dicea Sandu, şi avea dreptate.

P'atuncĭ nu erau aşa mulţĭ banĭ prin mânile ómenilorŭ, de aceea când voiai sĕ mituiescĭ, era fórte greu. Te duceai, de pildă, cu unŭ purcelŭ sĕ'lŭ ducĭ cinste dascălului pe ascunsŭ, te da purcelulŭ de ruşine.

(Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

din 24 Februariu st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	97 25
Rentă de hârtiă 5%	86 90
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	114 50
Bonurĭ rurale ungare	103.80
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.80
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	103 00
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.80
Bonurĭ rurale transilvane	103 80
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	120 40
Renta de hârtiă austriacă	78.65
Renta de arg. austr.	78 20
Renta de aurŭ austr.	104 40
Losurile din 1860	132.20
Acţiunile băncel austro-ungare	847 —
Act. băncel de creditŭ ung.	282.—
Act. băncel de creditŭ austr.	275.60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.01
Napoleon-d'orĭ	10.11
Mărcĭ 100 imp. germ.	62 70
Londra 10 Livres sterlinge	128 —

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 28 Februariu st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.41	Vend.	8.44
Argint românesc	»	8.38	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	10.07	»	10.12
Lire turcescĭ	»	11.40	»	11.45
Imperialĭ	»	10.40	»	10.45
Galbenĭ	»	5 95	»	6.02
Scrisurile fonc. »Albina»	»	101.—	»	102.—
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Nr. 29/1887.

CONCURSŬ.

Devenindŭ în vacanţă următórele stipendii şi anume:

A. 1. Unŭ stipendiu de 50 fl. pe anŭ din fundaţiunea anonimă „Dobâca“ destinatŭ pentru unŭ gimnasistŭ născ. în fostulŭ com. alŭ Dobâcei.

2. Unŭ stipendiu de 40 fl. pe anŭ din fundaţiunea „Radu M. Riureanŭ“ pentru studenţĭ la gimnasiu.

3. Unŭ stipendiu de 60 fl. pe anŭ din fundaţiunea „Gallianŭ“ pentru studenţĭ de gimnasiu.

Mai departe fiindŭ vacante următórele:

B. 4) Unŭ ajutorŭ de 60 fl. pe anŭ, pentru tinerĭ sau tinere, ce ar voi sĕ înveţe la vre-unŭ institutŭ séu corporaţiune industrială din patriă vre-una din meseriile: ţesutulŭ de pânzĕturĭ, covórĕ, părţĭ de îmbrăcăminte pe rĕsbóie mai perfecţionate séu cusătură de albiturĭ, broderii séu croitoria superióră de dame séu bărbaţĭ, séu arta orologeriei, juvaergiariei (argintăriei) séu a farmaciei.

5. Unŭ ajutorŭ de 20 fl. pe anŭ din fundaţiunea „Tofaleană,“ pentru tinerĭ descendenţĭ din vre-o familie de ale fostei comune „Tofalău,“ carĭ ar voi sĕ înveţe vre-o meseriă óre-care.

6. 16 ajutóre à 25 fl. pe anŭ, menite pentru tinerĭ românĭ, carĭ voescŭ a învĕţa vre-o meseriă, dér mai cu sémă: rotăria, lemnăria (bărdăşia) făurăria, măsăria (tĕmplăria) cismăria, pălărieria, curelăria, şelăria, maşinăria agricolă.

Prin acésta se escrie concursŭ.

Cererile au a se înainta comitetului *Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului română* în Sibiiu **până la 1 Aprilie st. n. 1887.** Cererile întrate mai târdiu nu se vorŭ considera.

Aspiranţii la vre-unulŭ din stipendiile amintite sub A. 1—3 au sĕ aclude la suplicele lorŭ:

a) Carte de botezŭ în originalŭ séu în copiă legalisată. *b)* Testimoniu scolasticŭ de pe sem. I. alŭ anului scol. curgĕtorŭ. *c)* Atestatŭ de frecuentare dela direcţiunea institutului, în care cercetéză scóla de presentŭ. *d)* Atestatŭ de paupertate séu de orfanŭ, décă concur. e orfanŭ.

Conformŭ literilorŭ fundaţionale, la obţinerea stipendiului de sub 3. din fundaţiunea „Gallianŭ“, ceteris paribus va avé preferinţă acela dintre concurenţĭ, carele va dovedi, că se trage din familia fundatorului şi anume din familia „Popŭ şi Antona.“ Suplicanţii la vre-unulŭ din ajutórele amintite sub B. 4—6 au sĕ presente următórele documente:

a) Atestatŭ de botezŭ în originalŭ séu în copiă legalisată. *b)* Testimoniu scol. de celŭ puţinŭ 4 clase elementare. *c)* Atestatŭ, că se află deja lucrândŭ la vre unŭ măestru séu corporaţiune, şi cu ce succesŭ.

Aspiranţii la ajutórele de sub 5 şi 6 vorŭ avé sĕ aştérnă în originalŭ séu în copiă legalisată şi contractulŭ încheiatŭ cu măestrulŭ conformŭ §. 61. alŭ legei industriale (art. leg. XVII. 1884)

d) Atestatŭ de moralitate dela autoritatea competentă locală.

e) Adeverinţă dela părinţĭ séu tutorĭ, că suntŭ decişĭ a lăsa pe fiii séu pupilii lorŭ la învĕţătură până se vorŭ perfecţiona pe deplinŭ.

Din şedinţa comitetului Associaţiunei transilvane, pentru literatura română şi cultura poporului românŭ ţinuta la

Sibiiu, în 1 Ianuarie 1887. 2—3

Iacobu Bologa, v.-preşedinte. **Dr. I. Crişianŭ,** secretarŭ.

4201/1886. t. k. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy a dragusi görög keleti egyház végrehajtatonak, Biliboca Iuon lui Naftanaila végrehajtást szenvedőelleni 60 frt. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a fogarasi kir. járásbiróság) területén lévő Dragus községében fekvő,

a dragusi 60, tjkvben A †.	10. és 11. rend 5944. 6166/38 hsz. ingatlanra 15 frt.
1. rend 130. 131. hsz. ingatlanra 39 f.	12. rend 6283. hsz. ingatlanra 23 frt.
2. „ 1414. „ „ 16 „	13. „ 6323. „ „ 6 „
3. „ 1508. „ „ 4 „	14. „ 8154. „ „ 10 „
4. „ 2174. 2175. és 2176. 71 „	15. „ 8356/2 és 8357. 105 „
5. „ 2586. „ „ 24 „	16. „ 8489. „ „ 11 „
6. „ 2590. „ „ 5 „	17. „ 8619. „ „ 31 „
7. „ 2693. „ „ 16 „	18. „ 8632. „ „ 19 „
8. „ 2700. „ „ 32 „	19. „ 9180. „ „ 21 „
9. „ 3189. „ „ 11 „	20. „ 9378/146 „ 4 „

ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverest elrendelte, és hogy a tennebb megjelölt ingatlanok az 1887. évi Mártius hó 29-ik napján délelötti 9 órakor Dragus község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 3 frt. 90 kr., 1 frt. 60 kr., 40 kr., 7 frt 10 kr., 2 frt. 40 kr. 50 kr., 1 frt. 60 kr., 3 frt. 20 kr., 1 frt. 10 kr. 1 frt. 50 kr., 2 fl. 30 kr., 60 kr., 1 frt., 10 frt. 50 kr., 1 frt. 10 kr., 3 frt 10 kr., 1 frt. 90 kr., 2 frt. 10 kr. és 40 kr. készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi November 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Fogaras, 1886. évi Oktober hó 16. napján.

A kir. törvényszék mint tkkvi hatóság.

Nagy Lajos,
kir. albiro.

Nr. 1911/1887.

Publicaţiune.

3—3

Toţĭ acei carĭ, în sensulŭ §-lui 5 din instrucţiunea legei pentru **glotaşĭ,** dorescŭ a ocupa vr'unŭ **postŭ de ofiţerŭ, medicŭ séu funcţionarŭ la glóte,** sĕ provócă prin acésta a aşterne petiţiunile lorŭ respective până la 5 Martie a. c. séu la primăria locală, séu imediatŭ la comandamentulŭ cercualŭ Nr. 77 de glóte din locŭ.

Petiţiunile suntŭ a se instrui cum urméză:

1. Foştii ofiţerĭ au a presenta certificatulŭ lorŭ de eşire din serviciu, respective a arăta corpulŭ de armată, la care au servitŭ în urmă.

2. Foştii subofícerĭ (cu deosebire voluntarii pe unŭ anŭ) au a arăta corpulŭ de armată din care s'au eliberatŭ şi posiţiunea lorŭ cetăţenéscă actuală.

3. Acele persóne civile, carĭ sĕ bucură de o reputaţiune escelentă, nepătată şi patriotică, au a presenta pe lângă arătarea posiţiunei lorŭ cetăţenescĭ şi actulŭ de botezŭ.

Braşovŭ, în 19 Februarie 1887.

Magistratulŭ orăşenescŭ.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.